

ชื่อหลักสูตร การจักสานหวดจากไม้ไผ่
จำนวน ๑๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพ พาณิชยกรรมและบริการ (กลุ่มสนใจ)
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา

มนุษย์ได้มีการคิดค้น ที่จะผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคหินแล้วเห็นได้จากหลักฐานทางโบราณคดี ที่มนุษย์ยุคก่อนได้นำเอาวัตถุจากธรรมชาติ มาสร้างเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับในประเทศไทยมีหลักฐานที่พบ เช่น ได้พบเครื่องมือที่ทำด้วยหินจำพวกขวาน และเครื่องปั้นดินเผา สมัยหินเก่า ที่บ้านท่ามะนาว ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานในยุคหินใหม่ที่บริเวณถ้ำแห่งหนึ่งในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องจักสานที่พบทำด้วยไม้ไผ่ เป็นลายขัดสองเส้น มีอายุมากกว่า ๔,๐๐๐ ปี เก่ากว่าเครื่องจักสานที่พบจากแหล่งโบราณคดีอื่น ๑ ในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาหลักฐานเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานของมนุษย์นั้น ได้พบในหลายที่หลายแห่งทั่วโลก ไม้ไผ่จะเป็นหลักฐานเครื่องจักสานของชาวอียิปต์โบราณ หรือหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องจักสานของมนุษย์ยุคหินในบริเวณแหลมมาลาญ ซึ่งมีลักษณะเป็นภาชนะอย่างหนึ่งที่เรียกว่า "ถ่ม" สานด้วยใบไม้ชนิดหนึ่ง กอรวมอยู่ในกลุ่มเครื่องใช้ของคนตาย แสดงให้เห็นว่าเครื่องจักสานได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อของมนุษย์นอกเหนือจากทำขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

โดยทั่วไปการสร้างเครื่องจักสานจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยตามสภาพภูมิศาสตร์รวมถึงประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวัสดุในท้องถิ่นนั้น ๑ ประกอบกันขึ้นเป็นเครื่องจักสานในรูปแบบและลวดลายต่าง ๆ จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นว่ารูปแบบและลวดลายของเครื่องจักสานที่สร้างขึ้นโดยชนชาติต่างๆจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลวดลายในการสานจะมีจำกัดอยู่ไม่มากนักและความจำกัดของลวดลายนี้ทำให้รูปทรงของเครื่องจักสานมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันไปด้วย นอกจากนี้วัสดุที่ใช้ในการทำเครื่องจักสานยังพบว่าในกลุ่มประเทศที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันก็มีการใช้วัสดุชนิดเดียวกัน เช่น การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ พบว่ามีทำกันในกลุ่มประเทศแถบเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น ไทย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น การทำเครื่องจักสานนั้นเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านพื้นเมืองที่มีทำกันมาแต่โบราณ และมีทำทั่วไปในทุกภาคของประเทศ

ปัจจุบันเครื่องจักสานของไทย ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติเป็นอันมาก เนื่องจากเป็นงานหัตถกรรมอันทรงคุณค่า ผลิตขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และมีฝีมืออันประณีตของคนไทย และมีการออกแบบที่ทันสมัย ประกอบกับเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นจากวัสดุธรรมชาติซึ่งมีความงดงามตามธรรมชาติอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม การจักสานเป็นงานขั้นแรกที่สำคัญในการทำเครื่องจักสาน เพราะลักษณะของตอกจะต้องประสานกับลวดลายและรูปทรงของเครื่องจักสานด้วย นอกจากนี้การเลือกสรรวัสดุที่ดีก็มีผลต่อความคงทนและความประณีตสวยงามของเครื่องจักสานด้วย

ดังนั้น การจัดการศึกษาต่อเนื่อง จึงได้นำนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีพไปสู่การปฏิบัติเพื่อจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายและประชาชนให้มีรายได้ และประกอบอาชีพที่ยั่งยืน มีความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจทั้งในระดับภูมิภาคสากล เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

หลักการของหลักสูตรการจักสานหวดจากไม้ไผ่

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม
๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะในการทำเพื่อประโยชน์ด้านารประกอบอาชีพ และร่วมอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ
๓. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ ๕ ด้านในการประกอบอาชีพ ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่
๔. เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ให้เกิดรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืน

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความเป็นมาของจักสานได้
๒. อธิบายวัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
๓. อธิบายขั้นตอนการจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้
๔. ปฏิบัติและฝึกทักษะจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้
๕. อธิบายคุณค่าของจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้
๖. การดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประเภทต่าง ๆ
๗. อธิบายช่องทางการจัดการตลาดของจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา

- จำนวน ๑๐ ชั่วโมง
- ภาคทฤษฎี ๓ ชั่วโมง
 - ภาคปฏิบัติ ๗ ชั่วโมง

เนื้อหาหลักสูตร

๑. ความเป็นมาของจักสานหวดจากไม้ไผ่
๒. วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
๓. ขั้นตอนจักสานหวดจากไม้ไผ่
๔. การปฏิบัติงานจักสานหวดจากไม้ไผ่
๕. คุณค่าของจักสานหวดจากไม้ไผ่
๖. การดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประเภทต่าง ๆ
๗. ช่องทางการจัดการตลาดของจักสานหวดจากไม้ไผ่

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ใบความรู้ แผ่นพับ
๒. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์
๓. สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
๔. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การวัดและประเมินผล

ประเมินความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การมีส่วนร่วม และจากชิ้นงาน/ผลงาน

ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุมวุฒิ

การเทียบโอน

เทียบโอนเป็นรายวิชาเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากจำนวนชั่วโมง และความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเลือก สาระการประกอบอาชีพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรการจักสานหวดจากไม้ไผ่

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	๑. ความเป็นมาของการจักสาน	๑. อธิบายความเป็นมาของจักสานได้	๑. ความเป็นมาของการจักสาน	๑. วิทยากรอธิบายความเป็นมาของการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๓๐ นาที	
๒	๒. วัสดุอุปกรณ์และการเลือกใช้	๒. อธิบายวัสดุ อุปกรณ์และการเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม	๑. วัสดุ อุปกรณ์ และการเลือกใช้ของงานการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. วิทยากรอธิบายอุปกรณ์ในงานการจักสานหวดจากไม้ไผ่ ๒ วิทยากรอธิบายวัสดุที่ใช้ในการจักสานหวดจากไม้ไผ่ ๓. ให้ผู้เรียนเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	๓๐ นาที	
๓	๓.ขั้นตอนการดำเนินงานการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑.อธิบายขั้นตอนการจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้	๑.ขั้นตอนการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑.วิทยากรอธิบายการเตรียมอุปกรณ์และขั้นตอนการทำ การจักสานหวดจากไม้ไผ่		๓
๔	๔. การปฏิบัติการ/ฝึกทักษะจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. ปฏิบัติการจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้	๑. การปฏิบัติการ/ฝึกทักษะจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. วิทยากรสาธิตวิธีการการจักสานหวดจากไม้ไผ่และผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ๒ วิทยากรและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้		๔
๕	๕. คุณค่าของการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. อธิบายคุณค่าของการจักสานหวดจากไม้ไผ่ได้	๑. คุณค่าของการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้คุณค่าของการจักสานหวดจากไม้ไผ่ ๒. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๑	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
				เกี่ยวกับคุณค่าของการจักสาน ๓. วิทยากรสรุปองค์ความรู้		
๖	๖. การดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประเภทต่างๆ	๑. การดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประเภทต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	๑. การดูแลรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม	๑. วิทยากรอธิบายการดูแลรักษาอุปกรณ์ต่างๆ ๒. ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ออกแบบและจัดทำหรือจัดเก็บอุปกรณ์ การรักษาอุปกรณ์	๓๐ นาที	
๗	๗. ช่องทางการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์การจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. อธิบายช่องทางการจัดการการตลาดของการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๗. ช่องทางการตลาดของการจักสานหวดจากไม้ไผ่	๑. วิทยากรแก้ไขความรู้ให้ผู้เรียนศึกษา ๒. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดการการตลาด	๓๐ นาที	
รวม					๓	๗